

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

A projekt azonosítószáma:

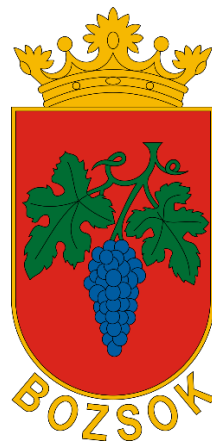
TOP-5.3.1-16-VS1-2018-00012

A projekt címe:

Kőszeghegyljai identitás – megyei kohézió

FALUKÖNYV

BOZSOK

Készült: 2021-ben

Bozsok történeti földrajza

A szó feltehetőleg a szláv Bozik/Bosik személynév magyarított alakja. Ismerünk Bozok személynév alakja is. A Kőszegi-hegység alján települt soros beépítésű, szalagtelkes község. A falu főutcájának közepén patak folyik végig, s a lakóházak ennek két oldalára épültek.¹

Kőszegtől 9 kilométerre nyugatra, Szombathelytől 22 kilométerre északnyugatra fekszik a Kőszegi-hegység déli lábánál, az Arany-patak mentén, közvetlenül az osztrák határ mellett. Területének északnyugati részét a hegyeket borító erdő alkotja; határában emelkedik a Kőszegi-hegység legmagasabb csúcsa, az Írott-kő is. A hegyek lábánál szőlők és gyümölcsösök találhatók, míg a délkeleti rész mezőgazdasági terület.

Bozsok patakparti, szalagtelkes, egyutcás falu, nagyrészt azonos méretű telkekkel. Beépítettségét vizsgálva a “fésűs-rendszer” és az “l-alakú beépítés” egyaránt fellelhető. Eredetileg oldalhatáron álló, fésűs beépítést alkalmaztak, egytraktusos ún. hosszúházakkal, ám a XIX. század folyamán a gazdálkodáshoz szükséges épületekkel bővítették a lakóházakat. A lakóházzal szembe került egy gazdasági épület, később ennek a lakóházzal közös fedele lett, és a kocsibehajtó út kapualjja, vagy ahogy a helyiek mondják: “kapuszínné” alakult.

Bél Mátyás: “Notitia Hungariae...” című művében így ír a településről 1730-ban: “Ettől az erődített várostól (Rohonc) félórányira, kelet felől bukkan elő az előbbivel szomszédos Bozsok falva, amely egy hegynyúlványon épült. Bortermését szintén dicsérik. A faluban két kastély van. Az egyik a déli oldalon: falakkal és halastóval körülvéve, nagyobb részt a Batthyány-család birtokához tartozik. A másik viszont a falu nyugati felén épült és – a birtok fennmaradó részével – a szintén nemes és ősi származású ősi szarvaskendi Sibrik család tulajdona. Ezen a birtokon is egy folyócska halad keresztül, amely lisztőrlő malmot hajt, és pisztrángokat nevel.”²

Az évszázados történelmére méltón büszke Bozsok a trianoni Magyarország határ menti faluja, az 1956 utáni Magyarország “zsákfaluja”, az 1978 utáni Magyarország “határörközsége”, majd a rendszerváltozást követően (1991-től) Magyarország határátkelőhellyel rendelkező települése lett.

Bozsok története

A táj a kőkorszaktól kezdve lakott volt, melyet az itt előkerült kőszerszámok, balták, cserépedények, ékszerek is igazolnak. A Római Birodalom idején a bozsoki és a rohonci völgy

¹ A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára 3. Ö-ZS (1976) 76. p

² Bél Mátyás: Vas vármegye leírása. Vasi Szemle, 1977.3. sz. 451. p

forrásaiból vitték közel 400 éven keresztül a vizet vezetéken Savaria városába (ma Szombathely). A vízvezeték a Bozsok nyugati oldalán haladó jelenlegi kerékpárút vonalában szállította a vizet Bucsú irányában Savariába.

A Velem-Szentvid felé húzódó völgyben négyszögletes sáncrendszer maradványai láthatók, amelynek közelében római és középkori kerámiák kerültek elő. 1874-ben szántottak ki egy hun aranycsat-leletet, mely a hunok jelenlétét igazolja 378-455 közötti időszakból származhatott.

A település első okleveles említése 1277-ből néven maradt fenn. Ekkor Szent-Vid várához tartozott a Németújváriak fennhatósága alatt, akik később a községet a rohonci uradalmukhoz kapcsolták. 1374-ben Kőszegi Henrik és unokaöccse László úgy osztoznak meg rajta, hogy Bozsok keleti része a malommal Henriké, a nyugati Lászlóé lett. 1405-ben tulajdonjogát a Garaiak kapták meg. A század második felében Tárnok Péter, majd Bornemissza János kezébe került, akinek 1445-ben III. Frigyes német király, későbbi német-római császár foglalta el, ő illetve Rohonc visszaszerzése (1478 után) I. Mátyás magyar király saját híveiket jutalmazták adományozásával. Tárnok Péter tulajdonlása után Mátyás király 1487-ben Bornemissza János jegyzőnek adományozta. Az ő halála után a leányági örökös Sibrik család kapta királyi adományként 1539-ben, majd Ferdinánd új adománnyal erősíti meg őket Bozsok birtokában.³

1545-ben 3 birtokos – köztük 2 bozsoki – eltiltja Sibrik Gergelyt itteni birtokrészüktől. 1549-ben és 1554-ben pedig Thoka egytelkes nemes család szerepel egy kúriával. Batthyány Ferencet és Kristófot a király 1538-ban beiktatta Szalónak birtokába, amelynek Bozsok része volt, azonban Bozsok a 16. században nem került birtokukba, a Batthyányk is igényt tartottak rá, mert korábban az uradalomhoz tartozott.

1549-ben Sibrik Gergelynek 30 portája volt egy bíróval 20 zsellérral 11 új és két elhagyott házzal, valamint egy malommal. 1553-ban 27 és fél portája a pestis miatt üresen álló nyolc házzal. 1565-ben 46 jobbágy szolgáltatott gabonatedet és élt még a településen 20 zsellér is. 1570-ben a Sibrik családé 3 tagjára 3 porta 8 zsellérral, 4 szegénnyel 13 elhagyott és 43 leégett házzal. 1574-ben a Sibrik család két ága perben állt egymással Bozsok felosztása tekintetében. 1587-ben 37-en szolgáltattak gabonatedet. 1588-ban Sibrik László birtokrésze teljesen elhagyottan állt, Sibrik Istváné 5 porta, 5 szabadossal, 14 zsellérral, 3 szolgálival, 1 pásztorral 4 szegénnyel és 3 elhagyott házzal. 1589-ben Sibrik László megegyezést kötött jobbágyaival: ha a jobbágy házat épít, az örök jogon az övé és eladhatja. A szőlők tekintetében

³ Végh Gyula: Bozsok. Dunántúli Szemle 1944. 90. p. 3-4. sz. 90. p.

a földesúrnak elővásárlási joga lett. Ugyanekkor a másik földesúr, Sirik István s kötött szerződést jobbágyaival

A 17. század első felében a Sibrik család egyik ágával létrejött birtokügyletek során a falu egy része a Szalónaki Rohonci uradalom tartozékaként a Batthyányiak tulajdonába került. Ehhez a birtokrészhez 1697-ben az ispánon és a bírón kívül 46 jobbágy és 20 zsellér, 1715-ben 38 jobbágy és 19 zsellér tartozott.

Az 1720. évi összeírás szerint 70 jobbágy 3 szabados és 1 zsellér volt Bozsokon. Összesen 446 köblös szántóval 200 kaszás réttel 160 kapás szőlővel. A határt kétnyomásos rendszerben művelték és ötszörös termést hozott.⁴

1744-ben a Sibrik-birtokrészen 30 jobbágy és 7 házas zsellér élt 206 és fél köbölt vett be a föld, 69 kaszára való volt a rét és élt itt egy mézárós. A rohonci uradalomhoz tartozó részen 41 jobbágy és 9 zsellér volt összesen 292 $\frac{3}{4}$ köbölnyi vetéssel 73 kaszás réttel, 203 kapás szőlővel. Itt egy kovács és egy varga dolgozott. Idegenek kezén 7 kapás szőlő volt. Gabonatermesztése közepes, bortermelése a jobbik osztályba sorolták. 1765 körül panaszok hangzottak a jobbágyság részéről a rohonci uradalom ellen. helyzetük súlyossága miatt az uralkodóhoz fordultak és Helytartótanács vizsgálatot rendelt el. Az 1767-es urbárium szerint a rohonci uradalomhoz 39 jobbágyporta, 12 házas és 3 házatlan zsellér tartozott. A szántóterület 193 és $\frac{3}{4}$ holdat tett ki, a rét 109 és $\frac{1}{2}$ szekérre való termett és működött a faluban egy uradalmi malom is. Sibrik Lászlónénak 40 jobbágyportálja és 4 házatlan zsellérje volt az uraság hegyjoggal írt. A Batthyány uradalom egy egész jobbágytelekhez 16 hold szántó és 6 szekérre való rét, a Sibrik-birtokon 18 hold szántó és szekérre való rét tartozott. Az 1828-as összeírás szerint 78 jobbágy, 18 házas és 4 házatlan zsellér volt a lakosok búzát, rozst, árpát és zabot termeltek, ezenkívül aratással, csépléssel, favágással keresték kenyerüket. A legközelebbi piac Kőszeg és Szombathely volt. A faluban 2 takács, egy kovács és egy árendás molnár dolgozott, valamint egy árendás zsidó pálinkafőzéssel foglalkozott.⁵

A bozsoki szőlőhegyet. 1557-ben említik először, 1563-ban egy Felsőhegy elnevezésű szőlőhegyről tudunk, 1567-ben jött létre az Újhegy nevű szőlőhegy. 1565-ben 49-en szolgáltattak bortizedet, 1580-ban említik a Kowachow nevű szőlőt, valamint a hegymesterből, bíróból és esküdtekből álló hegyközséget. 1624-ben 32 család rendelkezett szőlővel, összesen 74 vödör, azaz kb 15 akó bortizedet adtak. Az 1744. évi összeírás szerint az eléggé nagy

⁴ MNL VaML Vas vármegye adószedőjének iratai. Országos összeírások, 1720. Bozsok

⁵ Magyar Nemzeti Levéltár, Vas Megyei Levéltára. Vas vármegyei adószedőjének iratai, úrbéri tabellák, Bozsok.

szőlőhegy nagyobbik részét kb. 400 kapásnyit a földesurak és idegen nemesek birtokolták. A polgári korban a múlt század végéig 23 holdnyi szőlőterületet tartottak nyilván.

Bozsokon jelentős szereppel bírt a juhtartás. A 19. század második felében mintegy 800 db állatot tartottak 1911-ben 500 juh élt volt a településen.

Bozsok két legnevezetesebb épülete a faluban lévő két kastély. A falu északkeleti felében lévő épület még a másik a falu Rohonc délnyugati végén állt. Ez 1841-ben villámcsapás következtében tűzvész áldozata lett és ma a romjai is alig vannak meg. Ez utóbbi a négy saroktoronyos várkastély típusban tartozott, vizesárok vette körül. Tornyai foltokban barokk vakolat maradt meg. II. Rákóczi Ferenc innen keltezett egy levelet 1698. szeptember 15-én. 1551-ben Sibrik Gergelynek Bozsokon kúriája állott fenn. Erősségéről először 1602-1603-ban esik szó, ekkor említenek egy pusztá födetlen kőből rakott tornyot, amely Sibrik Máté lakóhelye volt, egy palotát egy boltpitvart a palota felől a nagy palotához, ahol fűtő és sütő kémény van, továbbá egy kónika bástyát. A szóban forgó oklevélben a Sibrik család fiatalabb az említett Mátétól származó ágának osztályáról van szó és ebben még szerepel Sibrik István, akit 1678-ban a kastély építőjének mondanak. 1619-ben ifjabb Sibrik István kérésére a megye emberei állapítják meg, hogy a kastély teljesen leromlott állapotban van: csak falai álltak. 1629-ben Sibrik István végrendeletében a kastély tönkremenetelért bátyját, Tamást okolta, akinek gazdálkodása miatt a kamara is beavatkozott és a Sibrik-kastély egy részét zálogba adta Batthyány Ferencnek. Egy 1670. évi leltár leírja, hogy a Batthyányiak újjáépítették a kastélyt.

Bozsok lakossága a 16. század végén – a jobbágynevek alapján – zömében bár nem kizárólag horvát nemzetiségű volt. Az első horvát nevet 1582-ben említették. Viszont a toponímia mindvégig tiszta magyar maradt. A 17. század végén Szent Anna tiszteletére emelt tornyos templomát említik és volt egy másik Szentháromság tiszteletére szentelt temploma is romos állapotban, amely a 18. század közepén már nem szerepel, ekkor a templomot, amely a Sibrik család földjén állt, 1743-ban renováltként írják le. Bozsok mindvégig Szerdahely filiája. A templom kertjét erődszerű kerítés veszi körül.

1972-ben padozatcserét végeztek, és ekkor festették a ma is látható képkompozíciókat a mennyezetre. 1990-ben külső, az azt követő években belső renoválást hajtottak végre a templomon. A Szily-féle vizitáció tudósított egy Szent József kápolnáról is.⁶ E templom 1775-ben készült el, a források azt sugallják, uradalmi templomként funkcionált. A templom oltára rokokó stílusban készült. Utoljára 1970-ben újították fel.

⁶ A Szombathelyi Egyházmegye névtára 1972. Szombathely, 1972. III. rész: Az egyházmegye területi szervezete. 55. p.

1780-ban Szerdahelyen volt tanító, de bábahelyben élt. 1875-ben egyosztályos vegyes típusú katolikus elemi iskola állott fenn egy tantóval és 77 tanulóval. 1942-ben az osztott közös típusú katolikus eleminek két épületben elhelyezett két tanterme két tanítója és 74 tanulója volt.

1552-ben Sibrik Gergely két részre osztotta birtokait. Mindkét ági örökösei építkeztek a faluban. A Sibrik család három és fél évszázadon keresztül meghatározta Bozsok történetét. Fontos megemlíteni a törvénykezésen belül a Sibrik család úriszékét és pallosjogát. Az idősebbik ág őse, Osvát építtette az egészen a 20. század elejéig a család kezében maradt Felső- vagy Sibrik-kastélyt. Egy feltehetően Árpád-kori alapokra épített háromosztatú nemesi lakóház – melyet 1554-ben említenek először – felhasználásával csak 1614-ben építették a mai kastély elődjét. Ez az évszám található a kapu feletti kettőscímeres (Sibrik és gersei Pető) feliratban: “Custodi Domine, introitum et exitum tuum” (Védd meg Uram, aki itt belépett és innen távozott!). Elsősorban védelmi lehetőségeit erősítették, de lakófunkcióit is bővítették. 1702-ben és 1815-ben is átalakították, utóbbi alkalommal nyerte el mai alakját. A Sibrik család 1906-ban adta el dr. Végh Gyula művészeti írónak és feleségének Wimpfenn Mária grófnőnek, akik mind a kastélyt, mind a körülötte lévő angolkertet felújították. Végh Gyulát, aki 1934-ig az Iparművészeti Múzeum főigazgatója – 1944-ben letartóztatták, mert több embert bűjtatott a kastélyban. 1945 után az épület egy részében a Határőrség irodáit helyezték el. Végh Gyula 1951-ben, amikor ki akarták telepíteni, öngyilkos lett.

Az Alsó- vagy Batthyány-kastélyt az 1551-től a Sibrik család fiatalabb (Mátét követő) ága hagyta leromlani. 1616-ban a rohonci várban székelő Batthyányi Ferencnek adták el a hozzá tartozó Kiskovácsi szőlőhegytel és a Káposztáskerttel. Az új tulajdonos néhány év alatt két emeletes, négy saroktoronyos, vizes árokkal körülvett, jellegzetesen 17. századi főúri várkastéllyá építette át, ahol Batthyány Ádám és felesége is szívesen tartózkodott. A kastélyban több előkelő vendég, köztük 1698-ban II. Rákóczi Ferenc is megfordult, 1708-ban pedig gróf Esterházy Antal kuruc főgenerális itt rendezte be főhadiszállását. Az 1800-as években egy Batthyányi lány hozományaként került gróf Althan Ferenc főudvarmester tulajdonába. Az ő vendége volt 1813-ban I. Ferenc császár és neje. 1832-ben a kastély gróf Althanné kolerában történt elhalálása után lakatlanná vált, majd 1841-ben villámcsapás következtében leégett. Azóta csak pusztul, így ma már csak romjai láthatók.⁷

Bozsok Kőszeg-hegyljái községek közül Bozsok volt az, amely legközelebb esett a határhoz. A határsávval járó különleges helyzetet jól példázza a Sibrik-kastély helyzete. Miután tulajdonosa 1951-ben az államosítást követően öngyilkos lett, 1956-ban egy orosz tank

⁷ Jóna Judit, Kukor Ferenc: Vas megye, útikönyv. 55. p.

belövése következtében a még megmaradt műkincsek elégték. 1959-ben aztán a megyei tanács tulajdonába került az ingatlan, amely a festői szépségű épületet felújította, ahol több híres magyar filmet is forgattak. 1960 óta az épületben szálloda működött.

Társadalmi szervezetek

Bozsokon mindig nagyon erős volt a családok, baráti társaságok és civil szervezetek közösségformáló jelentősége és ereje.

A) *Etnikumhoz* kötődő társadalmi szervezet nincsen Bozsokon, pedig sokaknak voltak horvát ősai a faluban. A horvát nyelvet már nem beszéli senki. A horvát származást bizonyítják a bozsoki családnevek (pl. Csercsics, Kozarics, Bárdics, Francsics, Kutics stb.)

B) *Vallási alapú* társadalmi szerveződés a Rózsafűzér Társulat. Tagjai a katolikus vallásukat gyakorló, templomba járó idősebb nők és férfiak. A társulat vezetésével május és október hónapokban naponta litániát, illetve rózsafűzért imádkoznak a templomban.

C) A legrégebbi társadalmi szervezet a *Bozsoki Önkéntes Tűzoltó Egyesület*. 1879. május 11-én alapították. Az évről évre pontosan bejegyzett költségvetésből kiderül, hogy aktívan tevékenykedő szervezet volt a tűzoltóegylet. Felszerelésüket állandóan javították, cserélték, korszerűbbé tették. Egyenruhájukat is nagy becsben tartották:

1891-ben pl. „A tűzoltói csákóknak kicsinosításához különféle szerekért” adtak ki egy tetemes összeget. Bálokat, multságokat rendeztek. A község legfontosabb bálját, az Anna napi bált is ők rendezték. Megfelelő vezető hiányában az 1990-es években szétesett a bozsoki tűzoltóság, ezért 2000 nyarán új tagok felvételével, fiatalítási szándékkal megújították. 2004 óta nagyon aktív egyesület. Részt vesznek a bozsoki rendezvényeken, maguk is szerveznek bemutatókat, vetélkedőket, gyermekprogramokat, táborokat, főzőversenyt. Jelentős sikereket érnek el a tűzoltó versenyeken.

D) A rendszerváltozás után alakult szervezetek: *Hegyközség Egyesület (megszűnt) de helyette létrejött a Bozsoki Szőlősgazdák Egyesülete; Bozsokért Egyesület (megszűnt); Bozsoki Kököröcsin Kulturális és Hagyományőrző Egyesület; Polgárórság (megszűnt); Bozsoki Sport Egyesület; CASTANEA Egészséges Középkorúakért Egyesület*

A *Bozsoki Szőlősgazdák Egyesülete* legfőbb feladatának a Mátyás napi borverseny megszervezését tekinti. 2022-ben lesz a 30. borverseny, mely a „Termeld magad, bíráld magad” mottó alapján nem csupán a bozsoki, hanem a környékbeli gazdák körében is kedvelt rendezvény. Részt vállalnak a Bozsoki Kalapos Napokon a „kalapkúra-túra” lebonyolításában.

A *Bozsokért Egyesület* 1993-ban jött létre. Pályázaton nyert pénzből felújították a község keresztjeit, sportszereket, hangszereket, hangosító berendezést vásároltak, amit a falubeliek ma is használnak. Lövész klubot alakítottak az egyesületen belül. Megmaradt eszközeiket a Bozsoki Kökörcsin Egyesület vette át.

A *Bozsoki Kökörcsin Kulturális és Hagyományőrző Egyesület* 2008-ban alakult. Célja: a vidéki élet minőségének javítása, kulturális vidéki élettér kialakítása, szervezeti keretek biztosítása a közösségi életnek. Legnagyobb rendezvényük a Bozsoki Kalapos Napok és Dalos Találkozó. Rendszeresen szerveznek gyermek és családi programokat (Húsvéti Készülődés, túrák, vetélkedők). Az egyesület keretein belül működő csoportok:

1. Bozsoki Csúzli Színjátszó kör

A Bozsoki Csúzli Színjátszó kör 1998 karácsonya óta működő amatőr gyermek színjátszó csoport Frank-Sziklai Márta vezetésével. A színjátszó körnek szinte minden általános iskoláskorú bozsoki gyerek a tagja. Évente 4-5 fellépésük van. A községben ők tartják a nemzeti ünnepeken a megemlékezéseket és a helyi ünnepeket a Bozsoki Dalárdával karöltve. Népmese-feldolgozásokat, Mátyás király meséket, Bozsokról szóló mesejátékokat, Lázár Ervin meséket mutatott be a csoport. A nemzeti ünnepekre irodalmi színpaddal készülnek, karácsonykor Jézusváró misztériumjátékot adnak elő a templomban. A színjátszó körnek felnőtt csoportja is működik 5 fővel. Bohózatokat visznek színre a helyi rendezvényeken.

A Csúzli Színjátszó kör létezése nem csak a gyerekeket, hanem szüleiket, rokonaikat is "megmozgatja", közös célt, közös témát, közös élményeket eredményez, ami növeli az összetartozást a kis községben. 2020 óta nyáron 1 hetes napközis tábor szerveznek a „csúzlis” gyerekeknek.

2. Bozsoki Dalárda

A dalolni szerető csapat 2002-től verbuválódott össze Frank-Sziklai Márta vezetésével, azóta a legtöbb bozsoki rendezvény szereplői. A dalárda ötletét az adta, hogy néhányan (akik később a Bozsoki Dalárda alapítói lettek) szerenádokat adtak a helyi aranylakodalmas pároknak. Akkor merült fel, miért ne lehetne a faluban egy kórus, a tagjai és Bozsok szórakoztatására.

A dalárda tagja lehet bárki (korra és nemre való tekintet nélkül), aki szeret énekelni és vidám közösséghez tartozni. A szomszéd települések rendezvényeire is gyakran hívják vendég előadóként a Bozsoki Dalárdát. Tagjai aktívan részt vesznek a települési rendezvények szervezésében is.

3. Nyugdijas Klub

2009-2019 között működött a könyvtár termében a Nyugdíjas Klub minden hétfő és csütörtök délután 4 órától. A Klub a hajdani tollfosztás helyett adott lehetőséget arra, hogy a nyugdíjasok együtt lehessenek, beszélgethessenek a régi emberekről, a régi életről, felidézzék a régi történeteket, megvitassák a napi dolgokat, recepteket cseréljenek, mindezt együttvéve, hogy jól érezzék magukat. Megalakulásuk óta több kiránduláson, zárandoklaton vettek részt, közös programokat szerveztek maguknak. A korábbi könyvtáros halála óta nem működik a klub.

A *Bozsoki Sport Egyesület* 2002 nyarán alakult. Elnökük 2004 óta Jakab Balázs, az egyesület motorja. 2005-ben kezdték el önkormányzati pályázat segítségével a sportöltöző építését, melyhez társadalmi munkájukkal hozzájárultak lakói is. Az egyesület jelentős fejlesztéseket valósított meg, így létrejött egy sportöltözőből és sportpályákból álló sportkomplexum, ami a nem csupán a sporttevékenységeknek, hanem több települési rendezvénynek is helyszíne lett. Felnőtt és U19 csapattal rendelkeznek, és a 2015/16-os szezon óta megyei II. osztályban játszanak. 2017 óta helyi ifjúsággal is foglalkoznak (óvodás és kisiskolás korosztály). Jelenleg U11, U9 és U7-es csapatuk is van, részt vesznek a Bozsik Programban. Bozsokon a farsangi bált az egyesület szervezi minden évben.

A *Castanea Egészséges Középkorúakért Egyesület* 2007 novemberében alakult. Célul tűzték ki, hogy beilleszték a kultúrába a Homo Sanust (az egészségre törekvő embert), a pozitív egészségmagatartás megalapozását. 2009-ben 15 évre kapták ingyenes használatba az egyház bozsoki egyházközség húsz éve lakatlan épületét és a hozzá tartozó kertet. A volt plébánia épületét pályázat segítségével felújították és a toronyromot látogathatóvá tették. Tagjaik számára biztosítanak olyan rekreációs programokat, amelyek az életminőség javítását szolgálják, és a településen élők vagy odalátogató számára szerveznek rekreációs programokat, gyermek programokat, adventi szeretet-vásárt. A Bozsoki Kökőrcsin Egyesülettel szorosan együttműködnek több program megvalósításában is (pl. Bozsoki Kalapos Napok, Csúzlis Tábor, Bozsoki Adventi Kalendárium).

Ünnepek a faluban

A) NEMZETI ÜNNEPEK

Bozsokon megemlékezéseket tartanak a *nemzeti ünnepeken*. 1998 óta a Csúzli Színjátszó kör csapata és a Bozsoki Dalárda ad ünnepi műsort ezeken az évfordulókon, de korábban is a gyerekek készültek versekkel, dalokkal az ünnepekre. A bozsokiak közül március 15-én és augusztus 20-án gyűlnek össze legtöbbször a millenniumi emlékműnél, hősök szobra előtti téren, vagy a kultúrházban. A nemzeti ünnepeken szentmisével kezdődik az ünneplés vagy

megemlékezés. 2005. október 23-án emléktáblát helyeztek el a kultúrháznál a Bozsokról Hortobágyra kitelepítettek emlékére, ezért október 23-án róluk is megemlékeznek minden évben. Augusztus 20-án az ünnepi szentmise és a műsor után a Kerekes Cukrászda bemutatja az ország tortáját, amit a jelenlevők meg is kóstolhatnak.

B) HELYI ÜNNEPEK

A *helyi ünnepek* közül a plébániatemplomhoz kapcsolódó Anna búcsú a község legfontosabb ünnepe. A bozsoki templom védőszentjének, Szent Annának, Jézus nagyanyjának az ünnepe. A július 26-a utáni vasárnapon megtartott búcsúi szentmise elején a gyerekek versekkel köszöntik a nagyszülőket. Régebben vásár és egyéb programok is voltak. Az utóbbi években a lányok-asszonyok és őszeg-főszeg futballmeccsek és a búcsúi bál maradtak meg.

A Bozsoki Szüreti Mulatság hagyományteremtő szándékkal rendezte meg a Hegyközség 1993-ban, majd a Bozsoki Önkormányzat 1999-től minden évben. A programok a Bozsoki Borháznál kezdődnek (gyümölcsös sütemények versenye, helyi borok versenye, gyermekprogramok, lovas programok). A falusiak ezen a napon vicces bábukat készítenek, amelyet a házuk előtt helyeznek el. A legjobb bábukat a szüreti bálban jutalmazzák. A kora délután kezdődő szüreti felvonuláson a jelmezes felvonulók feldíszített traktorokon, vagy lovas kocsikon indulnak a Dobrádi Lovas Iskolától a bíró, a bíróné és a kisbíró köszöntése után. A menetet a lovarda csikós ruhába öltözött lovasa vezeti fel. A felvonulók a „keleti szeren” haladnak lefelé a „fő-szegből” az „ó-szegbe”. A megállóhelyeken, ahol egy-egy vendéglős borral és pogácsával vendégeli meg az embereket, rövid műsor után (néptánc, népdalok stb.) a bíró, a bíróné és a kisbíró intrikákkal teli humoros beszélgetését hallgathatják meg. A szüreti bált a volt tsz épületek egyik nagy raktárában rendezték 1999-ben és 2010-ig. 2010-től a sportpálya a felvonulás végállomása. A Bozsoki Szüreti Mulatság színvonalas megszervezése az önkormányzat, a civil szervezetek, a helyi vállalkozók és nagyon sok magánember összefogásának eredménye.

1998 óta november utolsó szombatján rendezi meg az idősek napját az Önkormányzat. A nyugdíjas korú bozsokiakat megvendégelik, és műsorral szórakoztatják.

A december 13-ai, Luca napi néphagyományokból már csak a falu szalmával való teleszórása maradt meg.

A Bozsoki Csúzli Színjátszó kör tagjai anyák napi műsorral kedveskednek édesanyjuknak, nagymamájuknak.

A Bozsoki Kökörös Egyesület szervezésében a Bozsoki Szőlősgazdák Egyesülete, a Bozsoki Önkéntes Tűzoltó Egyesület, a Bozsoki Sportegyesület, a CASTANEA Egyesület és a Bozsoki Önkormányzat közreműködésével 2009-től május utolsó vagy június első hétvégéjén szervezi meg a Bozsoki Kalapos Napok és Dalos Találkozó elnevezésű, 4 napos rendezvényt. Az első napon kiállítást nyitnak meg (szalvéta-kiállítás, helyi készítőik kézműves kiállítása, esküvői fotók kiállítása, kiállítás a bozsoki színjátszásról, helyi amatőr festő kiállítása, fotókiállítás stb.) és a színjátszós gyerekek előadása következik. A második napon vendég kórusok meghívásával dalos találkozót tartanak. A harmadik napon családi és gyermekprogramokat szerveznek. Természetesen mindent kalapban, leginkább a kalaphoz kapcsolódóan. A negyedik napon a Kalapos-kőhöz túráznak.

C) EGYHÁZI ÜNNEPEK ÉS HOZZÁJUK KÖTŐDŐ SZOKÁSOK, SZERTARTÁSOK

A község lakosainak túlnyomó része római katolikus vallású. A rendszeresen templomba járók száma egyre csökken, 2021-ben kb. 60 főre tehető, a nagyobb egyházi ünnepeken azonban jóval többen jelennek meg a szertartásokon.

A Bozsoki Adventi Kalendárium 2019-től nagy várakozással tölti el a falubelieket. A Bozsoki Kökörös Egyesület és a Castanea Egyesület szervezi meg azt, hogy advent minden esetében valamelyik ház ablakát feldíszítik, kivilágított adventi ablakot készítenek.

A betlehemezést advent 2. vasárnapja után kezdik el, amikor a falu házait járják az általános iskolás fiúk saját kezűleg, gondosan elkészített kivilágítható kis Betlehemükkel. Az angyaloknak, pásztoroknak öltözött fiúk kérdésére: „*Szabad-e bejönni Betlehemmel?*”, mindenhol igennel válaszolnak.

A december 24-én délután előadott Jézusváró misztériumjátékot a Csúzli Színjátszó kör mutatja be a templomban. A karácsonyi éjféli mise 1988 óta este 8 vagy 9 órakor van.

Karácsony előtt a hősök szobra elé állítják a község karácsonyfáját.

Nagybőjt első heteiben kezdik el a Krisztus szenvedését eléneklők a gyakorlást a virágvasárnapi és a nagypénteki passióra. A passiók dallama nem követ semmiféle kottát, hanem nemzedékről-nemzedékre örökítődött át. A passió-énekesek száma egyre fogyatkozik, megújulásra, fiatalításra lenne szükség, hogy fennmaradjon a „bozsoki passió”.

Húsvét ünnepén Bozsokon nincsen húsvéti vigília, de csak néhányan mennek át Kőszegszerdahelyre a szertartásra. Húsvétvasárnap a szentmise után tartották a húsvéti körmenetet, de 2010 óta nincs Bozsokon körmenet. Húsvéthétfőn reggel a fiúk és a férfiak

locsolni indulnak a falubeli lányokhoz, asszonyokhoz. Ezen a napon a szentmisét vagy az ebédet követően a bozsokiak „*Emmauszba mennek*”, vagyis a családok kimennek a „hegybe”, és ottani borospincéjükben, házukban töltik el a napot.

Úrnapi körmenet 2010-ig volt a településen. Útvonala hosszabb volt, mint a feltámadási körmeneté. Az Úrnapi körmenet 4 sátrát a falubeliek állították fel. Kis csoportok verődtek össze minden évben a közös sátorkészítésre. A faágakból ácsolt sátrakat virágokkal díszítették. Az oltárra feszületet, virágot, gyertyákat helyeznek el. A körmeneten a kislányok virágszirmokat hintettek az Oltáriszentséget vivő pap előtt.

1948 előtt minden évben elzarándokoltak a bozsokiak és a többi kőszeghegyaljai település lakói a burgenlandi Rőtre (Rattersdorf) és Lékára (Lockenhaus). A távolabbi Máriacellbe csak 10 évenként indultak a „keresztallák”. Rőtre augusztus 15-én mentek, oda nem indítottak külön zarándokcsoportot, hanem csatlakoztak a többi község csoportjaihoz. Máriacellbe külön keresztaljával tették meg a bozsokiak a hatnapos utat. A Velemhez tartozó Szent Vid kápolna búcsúját Velem, Bozsok és Kőszegszerdahely tartotta. Az utóbbi évtizedeken a kőszeghegyaljaiak együtt látogatják a búcsújáró helyeket, de már nem gyalog, hanem autóbusszal teszik meg a zarándokutat.

Bozsok testvértelepülése: Zetelaka

A két falu testvér-települési szerződését 1999 szeptemberében írta alá Sándor László (zetelaki polgármester) és Sziklai Edéné (bozsoki polgármester). A 6000 magyar lelket számláló Zetelaka az erdélyi Hargita megyében található. 1999 óta élő kapcsolat fűzi össze a két település lakóit. Bozsokról azóta több ízben töltöttek el kisebb küldöttségek 4-5 napot a Hargita lábánál (Csíksomlyói búcsú, falunap, emlékműavatás). A Zetelaki Férfi Dalárda 2013 óta minden évben ellátogat a Bozsoki Kalapos napok és Dalos Találkozó rendezvényre. Nagyon sok ismeretség, barátság kötött az egymástól 900 km-re fekvő magyarlakta Zetelaka és Bozsok között.

A projekt azonosítószáma:

TOP-5.3.1-16-VS1-2018-00012

A projekt címe:

Kőszeghegyaljai identitás – megyei kohézió

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

TANKATALÓGUS**BOZSOK**

Név	Tevékenység	Cím	Telefonszám	e-mailcím
Ávár Márton	Konyhabútorok készítése, asztalosmunkák	9727 Bozsok, Rákóczi u.	30/428-7999	martinavar@gmail.com
Banga Attila	Helytörténet, tűzoltóegyesület története	9727 Bozsok	30/273-8903	bangaattilabozsok@gmail.com
Banga László	Mestercukrász	9727 Bozsok, Rákóczi u.	20/568-0038	bangalaszlo83@gmail.com
Frank János	Borász	9727 Bozsok, Rákóczi u. 132.	20/824-8319	frankboraszat@freemail.hu

Frank-Sziklai Márta	Bozsoki Dalárda, gyermek színjátszás, helytörténet	9727 Bozsok, Rákóczi u. 132.	20/824-6880	franksziklaimarta@gmail.com
Horváth Attila, Horváthné Merics Katalin	Kézműves, népi iparművész (tojáskarcolás)	9727 Bozsok, Rákóczi u.	70/298-4441 30/231-1997	<u>mericskati@t-online.hu</u>
Kercselics Szabolcs	Mezőgazdaság, állattartás és növénytermesztés	9727 Bozsok, Rákóczi u.	30/378-0067	
Kiss Rozália	Falutörténet, túraútvonalak	9727 Bozsok, Rákóczi u. 43.	70/565-1652	bozsokipiheno@bozsokipiheno.hu
Nagy Gábor, Nagy Mariann	Lekvárok készítése, gyümölcsaszalás	9727 Bozsok, Rákóczi u. 105.	30/222-1576	info@kalaposfogado.hu
Polák Krisztián	Sertés és baromfi állattartás; állattartási, állattenyésztési ismeretek	9727 Bozsok, Rákóczi u. 126.	30/828-2707	zsuzsi.katona@freemail.hu
Riegler Attila	Kosárfonás; szalmaházépítő	9727 Bozsok, Rákóczi u. 101./L	30/355-1189	martensit2001@gmail.com
Rieglerné Pimmer Izabella	Helytörténet	9727 Bozsok, Rákóczi u. 101./L	70/635-5112	pimmer.izabella@gmail.com
Török Péter	Amatőr festészet; állattartási, -tenyésztési ismeretek; íjász foglalkozások	9727 Bozsok, Rákóczi u.	30/221-3995	torokpeter1979@gmail.com